

ਮੰਡਲ ਭੂਮੀ ਰੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖੀ ਮੰਡਲ ਭੂਮੀ ਰੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਟਾਂਡਾ ਬਾਈਪਾਸ ਉੱਤੇ ਭੰਗੀ ਚੌਅ ਪੁੱਲ ਮਹਿਕਮਾਨਾ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰ. 252267 ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਉਪ ਮੰਡਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਤਲਵਾੜਾ, ਦਸੂਹਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਅਤੇ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਮੰਡਲ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਜਦ ਕਿ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਮੰਡਲ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਪ ਮੰਡਲ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਭੂਮੀ ਰੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਭੂਮੀ ਰੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ/ਭਾਗ ਅਫ਼ਸਰ ਤੇ ਫੀਲਡ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਰਵੇਅਰ/ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪ ਨਿਰੀਖਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਦੀ ਦੀ ਰਕਬੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰਨ, ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਟਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਤੇ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਾਟਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਧੀਨ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੁਚੱਜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਤਾਹ ਅਤੇ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਉਚੀਆਂ-ਨੀਵੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਧਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੇਮ ਅਤੇ ਖੱਡਾ ਚੋਈਆਂ ਨਾਲ ਬੇਕਾਰ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖੇਤੀਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਬਹੁਪੱਖੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਟਰਸ਼ੈਡ ਅਤੇ ਸਬ-ਵਾਟਰਸ਼ੈਡ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫੀਲਡ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵਾਟਰਸ਼ੈਡ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

**ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਮੰਡਲ ਅਧੀਨ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਭੂਮੀ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ
ਅਤੇ ਇਸ ਪੈਟਰਨ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ।**

ਬਹੁਪੱਖੀ ਪਾਣੀ ਕਮਾਉ ਬੰਧ/ਬਾਰਾਮਾਸੀ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੌਕੇ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਿਹੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨੀਮ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਕੁੱਝ ਬੰਧਾਂ ਨੇ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਲਾਭ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਅਜਿਹੇ ਬੰਧ ਸਿਰਫ਼ ਸੌਕੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੀ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਵੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੰਝ ਵਰਖਾ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਸਦਾ ਬਹਾਰ ਅੰਜਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਹੁਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਯਕ-ਮੁਸ਼ਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਰੀਚਾਰਜਿੰਗ, ਬਨਾਸਪਤੀ ਵਾਧਾ, ਭੂਮੀ ਕਟਾਓ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਥਾਮ, ਵਾਤਾਵਰਣੀ ਸੁਧਾਰ, ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਤੁਲਨ, ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਜਲਤੱਗੀਆਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਰਕਰਾਰ, ਜਲਤੱਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤਨ ਖਾਦਯੁਕਤ ਪਾਣੀ 24 ਘੰਟੇ ਬਿਨਾਂ ਉਰਜਾ ਖਪਤ ਕੀਤੇ

ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਮੰਡਲ ਵਲੋਂ 15 ਨੰਬਰ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪਾਣੀ ਕਮਾਉ ਬੰਧ, 22 ਨੰਬਰ ਬਾਰਾਮਾਸੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, 9 ਨੰਬਰ ਹੱਡਾਂ/ਟੋਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਲ ਉਠਾਉ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਬਰਾਨੀ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਸਿੰਚਾਈ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਜਦ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਾਟਰ ਲੈਵਲ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੰਢੀ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਪਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਵਾਟਰ ਹਾਰਵੈਸਟਿੰਗ ਸਟਰਕਚਰ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵੀ ਸਬਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਿਜ਼ਰਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਜਨੌਰ ਵੀ ਮੁੜ ਪਰਤ ਆਏ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਿਰੋਲ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਫਤੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਪਲਾਨ ਅਨੁਮਾਨ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਤੁਰੰਤ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਤੁਪਕਾ/ਫੁਆਰਾ ਸਿੰਚਾਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਹੀ ਸਿੰਚਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਖਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬਿਲਕੁੱਲ ਹੀ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡਰਿਪ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸਮਰੱਥਾ ਧਰਾਤਲ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਬਾ ਸਿੰਚਾਈ ਹੇਠਾਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੱਧਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਹਲਕਿਆਂ ਅਤੇ ਨੀਮ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਦ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਿਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ 60 ਤੋਂ 75% ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਮੋੜਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗਤ ਖਪਤ ਦੀ ਵੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਪਕਾ ਸਿੰਚਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੁਆਰਾ ਸਿੰਚਾਈ (ਮਾਈਕਰੋ, ਫੋਗਰ, ਬਬਲਰ ਅਤੇ ਰੇਨਗਨ) ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਇਸੇ ਪੈਟਰਨ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਮੰਡਲ ਅਧੀਨ ਸੈਂਕੜੇ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬਾ ਬੀਤੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਲਗਭੱਗ 50% ਉਪਦਾਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਮੀਨ ਦੋਜ਼ ਸਿੰਚਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਸਿੰਚਾਈ ਪਾਣੀ ਦੇ 75% ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਵਾਸ਼ਪੀਕਰਣ ਜਾਂ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 20% ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਾਂ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ 5% ਪਾਣੀ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਚਾਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਰਥਕ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਇੱਕ ਢੰਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੋਜ਼ ਪਾਈਪ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਹੈ।

ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਸਿਰਫ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਦੀ ਹੀ ਬੱਚਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਲਾਭ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। 30 ਤੋਂ 50% ਤੱਕ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਘੱਟ ਚਲਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੋੜਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਤਨੀ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆੜਾਂ ਹੇਠਲਾ ਰਕਬਾ ਹੱਲ ਹੋਠ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਏਕੜ ਮਗਰ ਕੇਵਲ ਅੱਧੀ ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਤਪਾਦਨੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟੁੱਟ ਭੱਜ, ਘਿਸਾਈ, ਲੇਬਰ, ਸਮਾਂ, ਨਿਕਾਲ ਦੀ ਬੱਚਤ, ਨਦੀਨ, ਕੀੜੇ ਮਕੌੜਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ, ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਸੌਖੀ ਆਵਾਜਾਈ। ਜਲ ਬੱਚਤ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਤੰਗੀਆਂ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਮਹਿਕਮਾ ਨਗਦ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਮੱਦਦ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਬਾਰਡ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਾਟਰ ਚਾਰਜਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਰੂਫ ਟੱਪ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਛੱਤ ਤੇ ਵਿਹੜਾ) ਅਤੇ ਟੋਬੇ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੀਮਿਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਘੂ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵੀ ਪਾਣੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਤੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਚੀਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਇਸ ਵਿਧੀ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਈ ਸੌਕਾ ਗ੍ਰਸਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਫਤੀ ਸਿੱਟੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਮੰਡਲ ਵਲੋਂ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ 19 ਨੰਬਰ ਟੋਬੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰੂਫ ਟੱਪ ਵਾਟਰ ਹਾਰਵੈਸਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਘੱਟ ਲਾਗਤੀ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੇ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਗਲੀ ਰੈਕਲੇਮੇਸ਼ਨ/ਡਰੇਨੇਜ਼ ਲਾਈਨ ਟਰੀਟਮੈਂਟ

ਭੂਮੀ ਖੋਰ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਕਟਾਓ ਅਤੇ ਧਰਾਤਲੀ ਰੋੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਖੱਡਾਂ/ਚੋਈਆਂ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਕੱਚੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁਦਰਤਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਟੀਰੀਅਲ ਨਾਲ ਸਥਾਨਿਕ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਉਸਾਰਦਾ ਹੈ। ਮੰਡਲ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਦਹਿ ਹਜ਼ਾਰਾ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਟੇ ਲਾਭ, ਭੋਂ ਖੋਰ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਦੀ ਚਾਰਜਿੰਗ, ਬਨਾਸਪਤੀ ਵਾਧਾ, ਖੱਡਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਚੌੜੇ ਹੋਈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਨਕਾਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੱਲ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਹੇਠ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ।

ਕੌਮੀ ਸਰਬ ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਫਾਰ ਬਰਾਨੀ ਖੇਤੀ ਯੋਜਨਾ

ਕੌਮੀ ਸਰਵ ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਸਕੀਮ ਬਰਾਨੀ ਖੇਤੀ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਟਰ ਸ਼ੈੱਡਾਂ ਅਧੀਨ ਦਰਜਨ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਏਕੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ 4 ਨਵੇਂ ਵਾਟਰ ਸ਼ੈੱਡ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਛੋਟੇ ਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਨਵਿਆਈ ਵਾਟਰ ਰੀਚਾਰਜਿੰਗ ਸਟਰਕਚਰ, ਸਿਲਟ ਰੋਕੂ ਸਟਰਕਚਰ, ਸਟਰੀਮ ਬੈਂਡ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ, ਵੈਜੀਟੇਟਿਵ ਫੀਲਡ ਵੈਰੀਅਰ, ਬਨਾਸਪਤੀ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ, ਲਘੂ ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਆਦਿ ਜਿਸ ਦੇ ਯਕਮੁਸ਼ਤ ਇਹ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਪਸ਼ੂ ਪੰਨ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਭੋਂ ਖੋਰ ਦਾ ਖਾਤਮਾ, ਹੜ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੰਟਰੋਲ, ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਤਹਿ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ, ਮੱਛੀ-ਸੂਰ-ਡੇਅਰੀ ਪਾਲਣਾ, ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਾਹੀ ਹੇਠ ਵਾਧਾ, ਸੇਮ ਅਤੇ ਬਰਸਾਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ, ਮਾਨਸਿਕ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ।

ਇਹਨਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਤੋਂ ਲਾਹੇਵੰਦ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਟਰਸ਼ੈੱਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਾਟਰ ਸ਼ੈੱਡ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕੁਲ ਲਾਗਤ ਦਾ 5 ਤੋਂ 10% ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਵਾਟਰ ਸ਼ੈੱਡ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਟਰ ਸ਼ੈੱਡ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧੰਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਹਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਪੱਧਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਤੇ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਮਤ ਗਿਣਤੀ ਹੈ।